

Előszó

Az egyik hallgatóm, aki a kultúraközi kommunikációról szóló előadásaimat látogatta a georgetowni egyetem nyelvészet szakán, a kurzus végén elmondta, hogy ez a tantárgy mentette meg a házasságát. Nyelvész kollégáim tudományos konferenciákon állítanak meg a folyosón és mesélik el, hogy az mentette meg a barátaik vagy rokonaik házasságát, hogy elolvastatták velük valamelyik cikkemet.

Milyen szerepe lehet a nyelvészetnek a házasságok megmentésében?

A nyelvészet az a tudományág, amely a nyelv működését igyekszik megfejteni. Kapcsolatainkat beszéd segítségével kötjük, tartjuk fenn és szakítjuk meg, így a nyelvészet ahhoz ad útmutatást, hogy megértsük kapcsolataink természetét. A nyelvtudomány egyes ágai a nyelv történetét, nyelvтанát vagy jelképrendszerét vizsgálják. Más ágai – a szociolingvisztika, a diskurzuselemzés, az antropológiai nyelvészet – viszont annak megértésével foglalkoznak, hogy hogyan alkalmazzuk a nyelvet a hétköznapi életben és hogy a különböző kultúrákban élő emberek nyelvhasználata mennyiben sajátos. Ez a könyv a nyelvészetnek ez utóbbi ágaihoz tartozik.

Diákom és férje, akiknek a házasságát állítólag az egyetemi előadásaim mentették meg, mindketten amerikaiak. Hogy mennyiben segített rajtuk a kultúraközi kommunikáció? Csupán annyiban, amennyiben mindenkin segíthet, ugyanis minden kommunikáció többé-kevésbé kultúrakö-

zinek is tekinthető. Anyanyelvünket gyermekkorunkban, hazánk különböző vidékein sajátítjuk el, más-más etnikai, vallási csoportba, társadalmi osztályba tartozunk, férfiak és nők vagyunk, és mindez különböző beszédmódokat – vagy ahogy én itt nevezem: különböző beszélgetési stílusokat – eredményez. A beszélgetési stílus finom különbségei pedig egyenként apró, de együttesen nyomasztó félreértéseket és csalódásokat okozhatnak.

Ahogy E. M. Forster igen találóan jegyezte meg az *Út Indiába* című regényében: „Egy rosszkor elharapott szó, egy félreértett hangsúly, és félresiklott az egész beszélgetés.” Márpedig ha a beszélgetés kudarcba fullad, keresni fogjuk az okát, és többnyire meg is találjuk: önmagunkban vagy a másik félben. A legnagyobblelkűbbek a kapcsolatot fogják okolni. Ebből a könyvből kiderül, mennyire nem helyénvaló ez a bűnbakkeresés. Rossz érzéseinket gyakran olyan félreértések okozzák, melyek eltérő beszélgetési stílusainkból erednek.

Egy tévéműsor házigazdája egyszer azzal mutatott be a közönségnek, hogy már rengeteg könyvet olvasott a beszédről, de azok mind a nyilvános beszédéről szóltak. Pedig életünk során legtöbbször nem közszereplők vagyunk, hanem magánbeszélgetéseket folytatunk kisebb-nagyobb társaságban. Ez a könyv a magánbeszélgetésről szól: arról, hogy hogyan működik, hogy miért megy néha jól, máskor meg rosszul. Rávilágítok beszélgetési stílusunk rejtett mozzanataira, melyeken kapcsolataink állnak vagy buknak. Ezen ismeretek birtokában ismét úgy érezhetjük majd, hogy képesek vagyunk uralni az életünket, és így lehetővé válik, hogy kommunikációnk fejlődjön és kapcsolataink javuljanak minden olyan helyzetben, amikor embertársainkkal érintkezünk: a munkahelyünkön, álláskereső során, vagy esetleg nagyobb nyilvánosság előtt, és – ami a legfontosabb – a családban.

---

* Göncz Árpád fordítása